

Тема: Територіальна цілісність України, російсько-українська війна

У світлі останніх подій, як би нам не хотілось оминати цю тему, оскільки ми не знаходимося на занятті з геополітики, спробуємо поговорити про територіальну цілісність України, російсько-українську війну («українську кризу»/ «конфлікт на Сході України»/«російсько-український конфлікт»). Треба тримати руку на пульсі.

Вважаю, що з огляду на те, що ж зараз відбувається, на тлі новин, за якими уважно слідкує весь світ, ми маємо більше часу приділяти обговоренню цієї теми, висловленню власної думки. Розмови з упущенням актуальних новин, читання текстів (особливо тих, які вимагають актуалізації) з підручників із загальною інформацією про Україну та ситуацію там, виглядають не зовсім доречними.

Головні цілі заняття:

- навчитись аргументовано висловлюватися на тему російської агресії та порушення територіальної цілісності України.
- висловлювати власну думку,
- обговорювати актуальні новини та події.

Питання:

- Що зараз відбувається з офіційними кордонами України? Скажіть будь ласка, зважаючи на актуальні новини, про яку загрозу для України наразі йде мова? Які події цьому сприяли?
  - Як справляються з цим звичайні жителі України (емігранти з України - зокрема ті, які проживають в Чехії/як реагують на цю ситуацію росіяни)?
  - Що чути про агресію Росії проти України в медіадискурсі Чехії? Чи є різниця між тим, яку інформацію публікують про Схід України чеські та українські ЗМІ (до речі, які українські ЗМІ знаєте/за якими слідкуєте)?
-

Від початку російської агресії проти України чеський медіапростір репрезентує високий рівень поінформованості та постійне збільшення інтересу до теми російсько-української війни. Війни, яка розпочалася після перемоги Революції Гідності в лютому 2014-го року. Після окупації Криму російськими військами під час так званої «російської весни» відбулася спроба дестабілізації Півдня та Сходу України: були проведені спроби захоплення державних адміністрацій та управлінь органів безпеки російськими найманцями. У регіоні, де ці спроби були більш успішними (Луганська та Донецька області, а також Ізюмський район Харківської області), 13 квітня 2014-го рішенням РНБО України було запроваджено антитерористичну операцію (АТО), яка вже незадовго переросла в повноцінний збройний конфлікт, під час якого Російська Федерація задіяла регулярні війська та почала вести обстріли позиції українських військових з власної території. Військовий конфлікт супроводжувався дезінформацією, яку поширювали російські державні ЗМІ. Більше того, російські ЗМІ, контрольовані Кремлем, поширювали неправдиву інформацію щодо перебігу подій в Україні ще з початку грудня 2013-го, підтримуючи режим Віктора Януковича. Неправдиві факти в інфопросторі Росії спостерігаємо і сьогодні.

За допомоги служби Russia Today та активності так званих ботів в мережі Інтернет РФ дезінформує і міжнародний медіапростір. Позаяк війна проти України для Росії означає війну проти демократичних західних цінностей, то дезінформування є націленим також на ЄС та США (в уявленні російських політиків США дорівнює НАТО). Ціллю поширення неправди Російською Федерацією є репрезентація України в очах західного суспільства як failed state, недієздатної держави, в якій відбувається «внутрішній конфлікт», а до влади прийшла «фашистська хунта», що, звісно, не відповідає дійсності.

У своєму зверненні 21 лютого Владімір Путін вкотре маніпулював історичними фактами, просуваючи псевдоісторичні тези щодо відсутності в Україні підстав для державності. Одна з його тез

звучить так: «Сучасна Україна – цілком і повністю дітище радянської епохи... Досить порівняти, які землі возз'єдналися з російською державою в XVII столітті і з якими територіями УРСР ввійшла до складу Радянського Союзу». Але Україна – окрема країна з тисячолітньою історією, державністю та суверенітетом. Достатньо поглянути на Українську державу наприкінці 1918 року. Вона контролювала територію, межі якої значно перевищували нинішні рубежі сучасної України. Загалом за час свого існування на початку XX століття Україна була реально функціонуючим суб'єктом міжнародного права – підписувала міждержавні угоди, брала участь в міжнародних конференціях тощо.

Цікава стаття на актуальну тему «По той бік путінської брехні: псевдоісторичні тези президента Росії» зі спростуваннями тверджень президента Росії знайдете тут: <https://kunsht.com.ua/po-toj-bik-putinsko%d1%97-brexni-psevdoistorichni-tezi-prezidenta-rosi%d1%97/>

Також для тих, хто поки не знає про існування безкоштовного курсу «НОВІТНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ: ВІД ПОЧАТКУ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ ДО СУЧАСНОСТІ» на веб-сайті PROMETHEUS, рекомендую проглянути принаймні останні відеолекції про сучасну українську історію від 1991 року за покликанням: https://courses.prometheus.org.ua/courses/KNU/101/2014_T2/course/

Сьогодні дуже важливо якомога більше знати про українські реалії, реалії конфлікту на Сході, тим більше, що за останніх 8 років в Україні з'явилося багато хорошої художньої (і не лише) літератури про російсько-українську війну. Підбірка книг, рекомендованих для прочитання, якщо ви захочете більше заглибитись в цю тему:

- ✓ Віра Агеєва «За лаштунками імперії. Есеї про українсько-російські культурні відносини», 2021;
  - ✓ Валерій Ананьєв «Сліди на дорозі», 2018;
  - ✓ Василь Мулік «Congo-Донбас. Гвинтокрилі флешбеки», 2021;
  - ✓ Гаська Шиян «За спиною», 2019;
  - ✓ Оксана Забужко «І знов я влізаю в танк...», 2016;
  - ✓ Денис Казанцев та Марина Воротинцева «Як Україна втрачала Донбас», 2020;
  - ✓ Олександр Бойченко «Країна за Збручем», 2018;
  - ✓ Jan Šír «Ruská agrese proti Ukrajině», 2017;
  - ✓ І т.д. (можете пропонувати свої варіанти)
-

Можливо, ви знаєте про якісь фільми, які варто переглянути для того, щоб краще орієнтуватись в тому, що відбувається?

Чехія має дещо подібну з Україною постсоціалістичну спадщину, яка і досі дає про себе знати. Значною мірою на Чехію як на державу-учасницю Євросоюзу спрямована російська дезінформація щодо російсько-української війни (переважно зі словацьких інформаційних джерел, або джерел, які підкреслюють єдність єдиного до 1993 р. чехословацького соціалістичного простору.

Чеські політики та інтелектуали не мають єдиного погляду на російсько-українську війну. Деякі з них є представниками старшого покоління посткомуністичної Чехословаччини і вони менш резистентні до російського дезінформування. Відтак чеський президент Мілош Земан у публічному мовленні дозволяє собі закиди про те, що Крим не є українським, а на Сході України відбувається «громадянська війна», хоч цю позицію не поділяє більшість чеського парламенту, яка підтримує санкції ЄС щодо Росії за агресію проти України.

Нового обороту зацікавлення до теми російсько-української війни набрало після оприлюднення у квітні 2021 року розслідування «Bellingcat» щодо вибухів на складах боєприпасів у моравському селі Врбетіце у жовтні 2014 р, до яких, як виявилось, були причетні російські спецслужби. Напруга в російсько-чеських відносинах у квітні 2021 р. також збіглася з черговим найбільшим від весни-літа 2014-го стягуванням Росією військ та зброї до українських кордонів та в анексований Крим. 13 травня Указом Правління РФ Чехію було включено до списку «країн, які чинять недружні дії у відношенні до Російської Федерації» (в одному ряду з США). Відтоді дещо змінилася й тональність журналістських

матеріалів у чеських ЗМІ про російсько-українську війну: відтак більш нейтральні кліше «українська криза» та «війна на Донбасі», які побутували в журналістських матеріалах з весни-літа 2014-го почали змінюватися на «російський напад» тощо.
